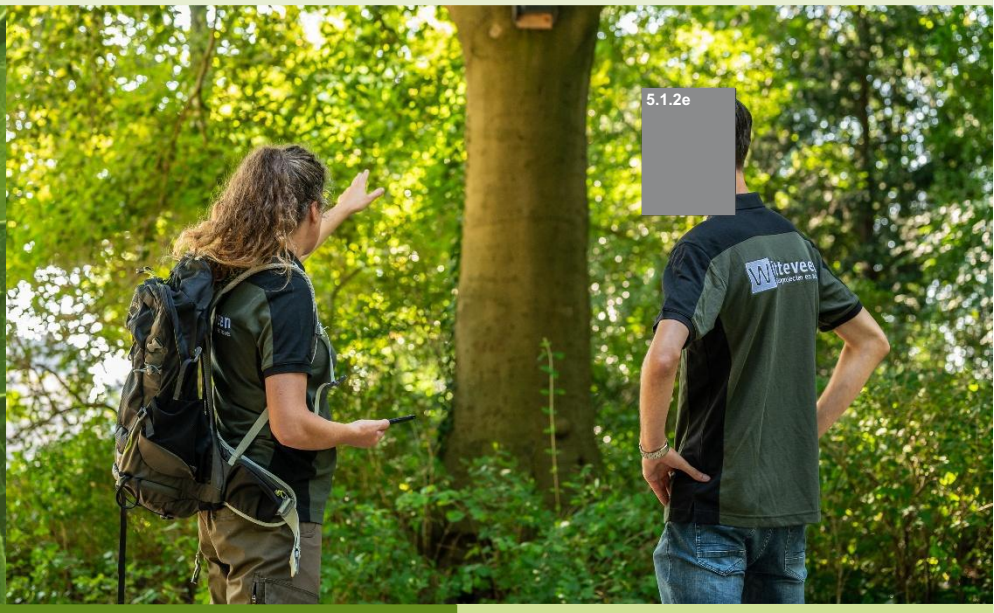

Ecologisch Werkprotocol Poelkikker en Grote modderkruiper

Witteveen groenprojecten en advies

Groen denken.
Slim doen.

Ecologisch werkprotocol hermelijn.

In opdracht van: Melkveehouderij [redacted]

Foto's: Witteveen groenprojecten en advies B.V.

Auteur	Datum	Versie	Documentnummer
[redacted]	10-7-2026	Definitief	26191.EWP.d1

Geaccordeerd

[redacted]

Adres	Internet	Telefoon	E-mail
[redacted]	witteveenadvies.nl	[redacted]	info@witteveenadvies.nl

8921 EZ Leeuwarden

Copyright en disclaimer

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie of enig andere wijze, zonder voorafgaande toestemming van de opdrachtgever. Deze uitgave is met grote zorgvuldigheid samengesteld. De samenstellers zijn niet aansprakelijk voor eventuele schade als gevolg van onjuistheden en/of onvolkomenheden ten gevolge van het gebruik van deze uitgave. Dit rapport is opgesteld op verzoek van de opdrachtgever en is haar eigendom. ©

Witteveen groenprojecten en advies is niet aansprakelijk voor (vervolg-)schade welke kan voortkomen op basis van de inhoud en resultaten in dit document.

Witteveen groenprojecten en advies is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Dit betekent dat wij werken volgens de richtlijnen en protocollen van het NGB, en dat wij actief deelnemen aan het kennisnetwerk. Daarnaast zijn wij ISO 9001:2015 gecertificeerd. Hiermee borgen wij de kwaliteit en veiligheid van onze werkwijzen en diensten.

Inhoud

1 Inleiding 3
1.1 Aanleiding en doelstelling 3
1.2 Opbouw ecologisch werkprotocol 3
1.3 Algemeen 3
1.4 Ecologische begeleiding 4
1.5 Verantwoording 5
2 Plangebied 6
2.1 Huidige situatie 6
2.2 Planontwikkeling 7
2.3 Beschermde natuurwaarden 9
2.3.1 Toelichting kwetsbare periodes 9
3 Maatregelen 10
3.1 Verbreden sloot 10
4 Calamiteiten en bijzonderheden 12
5 Logboek 13
Logboek 14
Verwijzingen 15
Bijlage I Omgevingswet onderdeel flora en fauna activiteit I
Omgevingswet activiteit flora en fauna 2
Soortenbescherming 2
Specifieke zorgplicht 3

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doelstelling

In opdracht van Melkveehouderij 5.1.2e heeft Witteveen groenprojecten en advies in 2026 een Quickscan uitgevoerd voor de herstructurering van het agrarisch erf en het verbreden van de sloten aan de Selwerd 5 te Oldehove (gemeente Westerkwartier, Provincie Groningen) (Witteveen groenprojecten en advies, 2026). Hieruit is gebleken dat de sloten geschikt leefgebied bieden voor de poelkikker en de grote modderkruiper en de aanwezigheid van de poelkikker en grote modderkruiper in het plangebied derhalve niet kan worden uitgesloten. Met het planvoornemen blijft de functie van de sloten behouden en gaat er geen geschikt leefgebied verloren. De soorten kunnen wel tijdelijke verstoring ondervinden tijdens het verbreden van de sloten. In voorliggend ecologisch werkprotocol wordt beschreven hoe rekening dient te worden gehouden met de poelkikker en de grote modderkruiper om negatieve effecten te voorkomen.

1.2 Opbouw ecologisch werkprotocol

Het ecologisch werkprotocol is als volgt opgebouwd: inleidend deel (hoofdstuk 1 en 2) met een omschrijving van het plangebied, de werkzaamheden en de (verwachte) natuurwaarden. In hoofdstuk 3 staat de uitwerking van het ecologische werkprotocol met daarin algemene en locatie- en soortspecifieke maatregelen. In hoofdstuk 4 is omschreven hoe er met calamiteiten en bijzonderheden moet worden omgegaan en in hoofdstuk 5 wordt een korte toelichting van het logboek gegeven.

1.3 Algemeen

- Alle maatregelen voortvloeiend uit dit ecologisch werkprotocol behoren tot de verplichting van de opdrachtgever en zijn voor rekening van de opdrachtgever.
- Alle betrokkenen moeten van de inhoud van dit werkprotocol op de hoogte zijn, met de inhoud akkoord zijn en zich hieraan houden.
- De uitvoerder betrekt, al dan niet via de opdrachtgever, de ecologisch begeleider bij de werkzaamheden zodra het werkplan daartoe aanleiding geeft; en onderhoudt gedurende de uitvoering van het werk als daar aanleiding toe is telefonisch of via e-mail contact met de ecologisch begeleider over de vorderingen van de werkzaamheden.
- Het ecologisch werkprotocol dient gedurende de uitvoering aanwezig te zijn op locatie, alsmede de eventueel van toepassing zijnde vergunning.
- De werkzaamheden dienen uitgevoerd te worden conform dit werkprotocol. Bij afwijking van dit protocol bestaat de kans op het overtreden van de Omgevingswet. Afwijkingen aan het protocol zijn enkel mogelijk als dit vooraf besproken en in overeenstemming is met de ecologisch begeleider en eventueel het bevoegd gezag.
- Als ecologische calamiteiten (knelpunten of onverwachte omstandigheden en/of gebeurtenissen) plaatsvinden (zoals het aantreffen van verblijfplaatsen van beschermde soorten die in gebruik zijn of sporen van gebruik vertonen), dan zullen de werkzaamheden tijdelijk gestaakt moeten worden en dient meteen contact opgenomen te worden met de ecologisch begeleider.

1.4 Ecologische begeleiding

Het doel van het ecologisch werkprotocol is om de werkzaamheden in het werkgebied uit te voeren met inachtneming van mogelijke aanwezigheid van beschermde en algemene soorten. Door te werken conform dit werkprotocol zullen de verwachte soorten geen negatieve effecten ondervinden en blijft de functionaliteit van het leefgebied van (beschermde) soorten behouden.

Gedurende de uitvoering moet een ecologisch begeleider oproepbaar zijn, om vragen over het werkprotocol te beantwoorden. De ecologisch begeleider geeft aanwijzingen voor- en tijdens de uitvoering van de in het ecologisch werkprotocol omschreven maatregelen. De oproepbare ecologisch begeleider dient te voldoen aan de door het Ministerie van Economische Zaken genoemde voorwaarden, zie box 1. Hieronder is de ecologisch deskundige (tabel 1.1) opgenomen welke voor de begeleiding van het project kan worden opgeroepen.

Box 1: Deskundigheid conform Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO, 2024)

De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland verstaat onder een ecologisch deskundige iemand die ecologisch advies geeft en onderzoek doet. En werkzaamheden begeleidt die te maken hebben met habitats (natuurlijk leef- of woongebieden) en soorten. Een ecologisch deskundige speelt een rol bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Dit geldt voor een of meer stappen, van vooronderzoek tot de aanvraag van een omgevingsvergunning. Soms is hij of zij onderzoeker of adviseur.

De ecologisch deskundige heeft schriftelijk aantoonbare ervaring en specifieke ecologische kennis. De deskundige heeft voldoende kennis en jarenlange ervaring om ecologisch onderzoek te kunnen doen. Hiermee wordt bedoeld dat de ecologisch deskundige:

- De functionaliteit van leefgebieden van beschermde soorten (her)kent;
- Kennis heeft van algemene erkende onderzoeksmethoden;
- Ecologische werkprotocollen kan uitwerken;
- Specifieke maatregelen kan begeleiden.

Tabel 1.1.: Betrokken ecologisch deskundige

Naam	Telefoonnummer	Emailadres
5.1.2e	5.1.2e	5.1.2e @witteveenadvies.nl
Bij geen gehoor:		
5.1.2e	5.1.2e	5.1.2e @witteveenadvies.nl

1.5 Verantwoording

In dit ecologisch werkprotocol staat omschreven welke maatregelen getroffen moeten worden om negatieve effecten op beschermde soorten te voorkomen. De basis voor dit ecologisch werkprotocol wordt gevormd door informatie over de verspreiding- en aanwezigheid van beschermde soorten en de geplande werkzaamheden. Op basis hiervan wordt nagegaan waar en wanneer gedurende de werkzaamheden maatregelen voor beschermde plant- en/of diersoorten nodig zijn. Hiermee realiseert dit werkprotocol het volgende:

- voorkomen dat overtreding plaats vindt van de verboden uit de Omgevingswet (hierna Ow);
- informatievoorziening bij eventuele controle door handhavers;
- een handleiding over "hoe te handelen" voor de aannemer.
- de initiatiefnemer en de aannemer blijven verantwoordelijk voor het juist uitvoeren om overtredingen van de Ow te voorkomen.

Witteveen groenprojecten en advies is een onafhankelijk adviesbureau en verklaart hierbij geen financiële of juridische belangen te hebben bij de uitkomst van de uit te voeren of reeds uitgevoerde werkzaamheden.

2 Plangebied

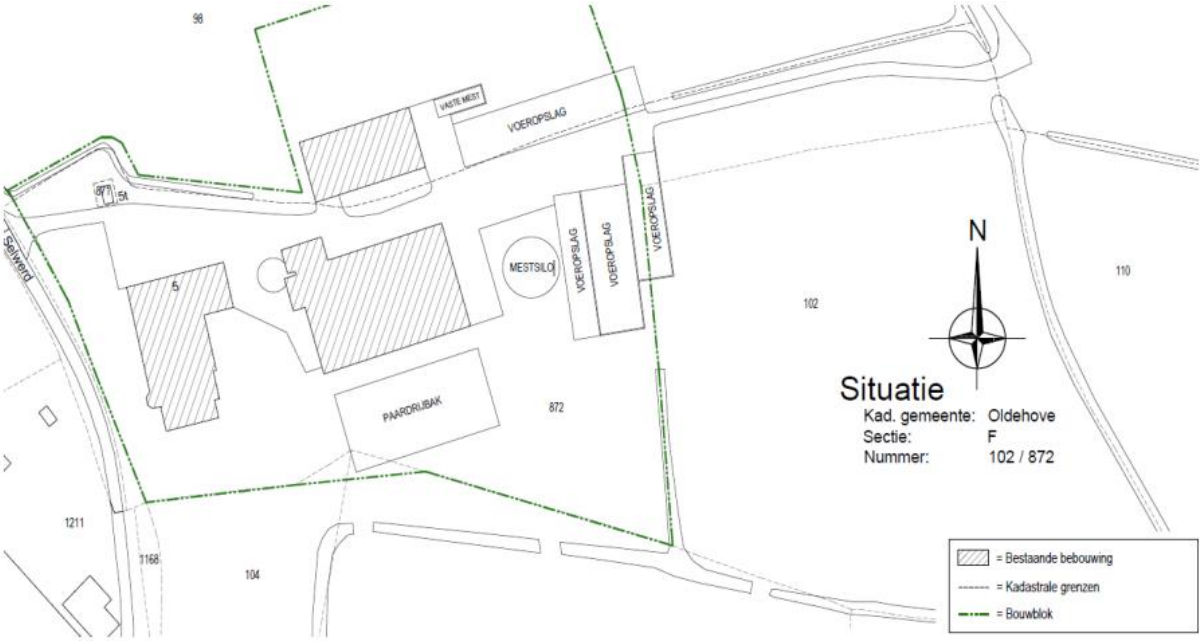
2.1 Huidige situatie

Het plangebied bestaat uit een agrarisch erf, delen van aangrenzende agrarische gronden en de omliggende sloten (zie figuur 2.1 en 2.2). Op het erf bevinden zich, naast de bedrijfswoning ten westen van het plangebied, twee melkveestallen, een kleinere schuur voor materialen, vier voersilo's, drie sleufsilo's en een mestsilo. Op het moment van het veldbezoek stond een tijdelijke tent op het erf voor de opslag van materialen en twee van de drie nieuwe voer(sleuf)silo's waren al gerealiseerd aan de noordzijde van het plangebied. Ook de vaste mest en voeropslag aan de noordzijde waren reeds verwijderd.

Ten westen van het plangebied staat een woning die behoort bij het betreffende agrarisch erf. Het plangebied is noord-, oost- en zuidzijde omgeven door agrarische gronden en sloten.

Figuur 2.1: Plangebied (rood omkaderd) (QGIS).

Figuur 2.2 Huidige bedrijfssituatie (groen kader) en de omliggende omgeving (bron: Omgevingsburo Wiegersma).

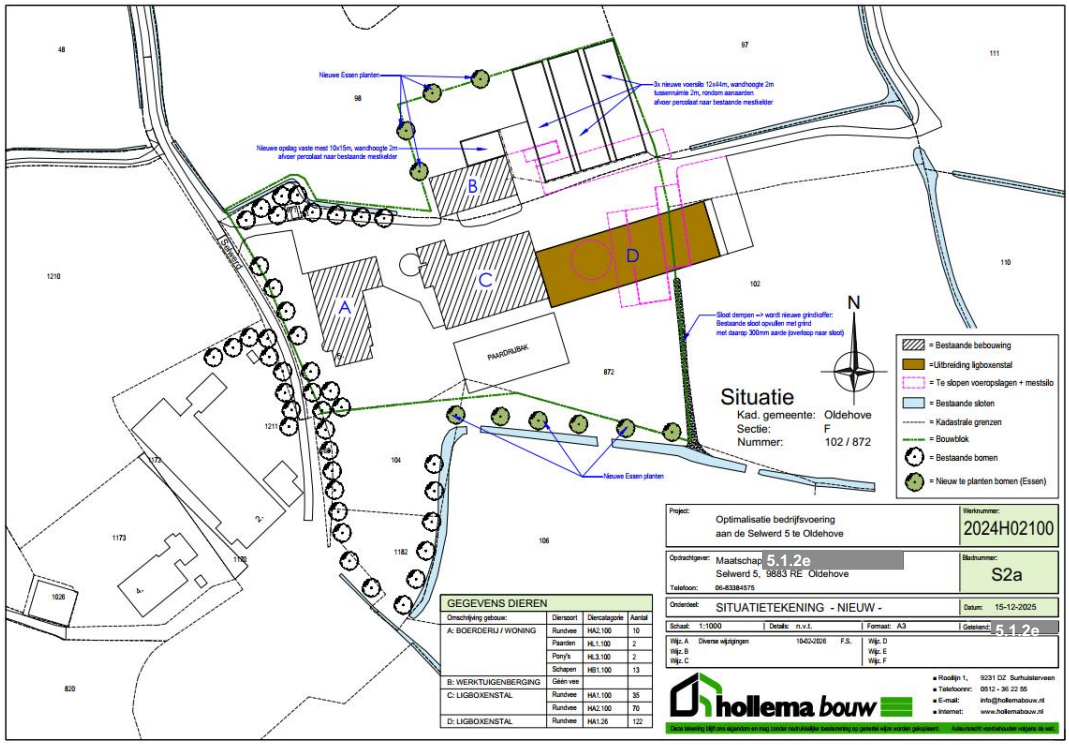
2.2 Planontwikkeling

De planontwikkeling bestaat uit het realiseren van een nieuwe melkveestal (zie figuur 2.3). Ten behoeve van de realisatie van de nieuwe stal worden enkele bestaande voorzieningen op het erf verwijderd. Dit betreft drie bestaande sleufsilo's en de mestsilo die zich op de locatie van de nieuwe stal bevinden. De nieuwe melkveestal wordt deels onderkelderd uitgevoerd, waarmee extra opslagcapaciteit voor drijfmest wordt gerealiseerd. De nieuwe stal sluit aan op de huidige stal met een open doorgang tussen de stallen en grote staldeuren aan de oostzijde en deuren aan de noordzijde. De staldeuren zullen het grootste gedeelte van het jaar openstaan en de nok van de stal is open.

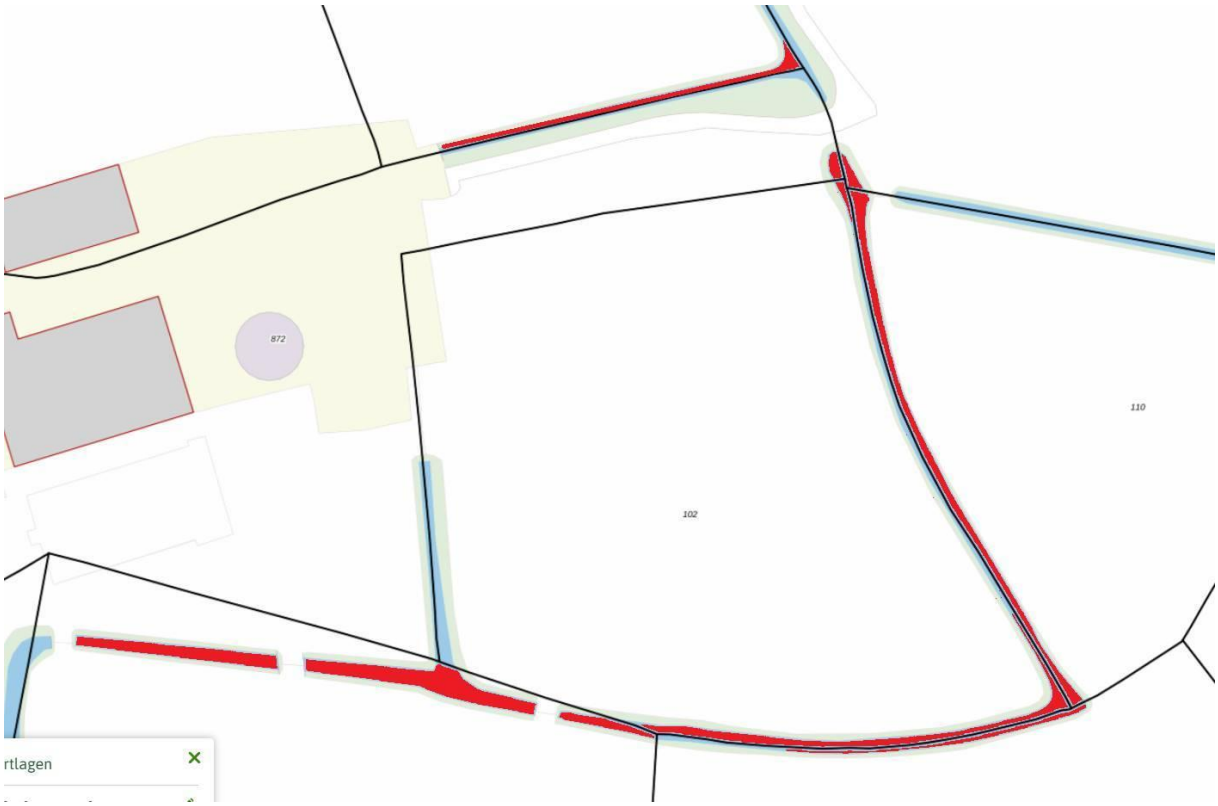
Als onderdeel van de herinrichting van het erf wordt de bestaande opslag van vaste mest verplaatst en worden drie nieuwe voersilo's aan de noordzijde van het plangebied geplaatst. Tijdens het veldbezoek waren twee voersilo's reeds gerealiseerd. Langs de zijden van het terrein worden tien essen aangeplant. De sloten nabij het erf (zoals aangegeven in figuur 2.4) worden met 0,36 meter verbreedt.

Voor de werkzaamheden wordt enkel gras verwijderd voor het plaatsen van de voersilo's en de opslag van vaste mest en wordt een wilgenstruik verwijderd. Het overig groen blijft behouden.

Aan de noordzijde worden 4 essen aangeplant en aan de zuidzijde worden 6 essen aangeplant. De sloten nabij het erf (zoals aangegeven in figuur 2.4) worden met 0,36 meter verbreedt. Daarbij worden geen waterlichamen (gedeeltelijk) gedempt.

Figuur 2.3 Indelingstekening beoogde situatie (bron: Omgevingsburo Wiegersma).

Figuur 2.4 Sloten die worden verbreedt (rood)(Omgevingsburo Wiegersma).

2.3 Beschermde natuurwaarden

Uit de eerder uitgevoerde quickscan blijkt dat binnen het plangebied mogelijk de beschermde soorten poelkikker en grote modderkruiper voorkomen in de sloten die worden verbreed. Met de mogelijke aanwezigheid van deze soorten moet hier rekening mee worden gehouden tijdens de uitvoering van de werkzaamheden. De poelkikker en grote modderkruiper kunnen mogelijk negatieve effecten ondervinden door de slootwerkzaamheden.

In het voorliggend werkprotocol worden de benodigde maatregelen en werkwijze van de uitvoering van de werkzaamheden toegelicht waarmee negatieve effecten op de poelkikker en de grote modderkruiper worden voorkomen.

Vele soorten hebben een kwetsbare periode waar rekening mee gehouden dient te worden (in het kader van de zorgplicht). In tabel 2.1 staat de kwetsbare periode van de poelkikker en grote modderkruiper uitgelicht. In deze tabel staat weergegeven dat de periode van 15 september t/m 15 oktober de meest geschikte periode is om de werkzaamheden uit te voeren.

Tabel 2.1. Overzicht van kwetsbare periodes van de poelkikker en de grote modderkruiper welke mogelijk aanwezig zijn in het plangebied (BIJ12 Poelkikker, 2017: BIJ12 Grote Modderkruiper, 2021).

	Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
Poelkikker												
Voortplanting												
Winterrust												
Grote Modderkikker												
Voortplanting												
Winterrust												
Droogte												

	Kwetsbare periode
	Kwetsbare periode, tijdens droogvallen van watergang kunnen de grote modderkruipers zich ingraven in de modder
	Voorkeursperiode voor uitvoeren van de werkzaamheden

2.3.1 Toelichting kwetsbare periodes

De kwetsbare periodes van de poelkikker zijn de voortplantingsperiode en winterrustperiode. De kwetsbare periode van de voortplanting loopt van half maart tot half september, wanneer de larven uit het water zijn verdwenen. De kwetsbare periode van de winterrust loopt van half oktober tot en met half april. In de periode tussen de voortplantingsperiode en winterrust vindt migratie tussen het voortplantingswater en winterrustplekken plaats. Bij activiteiten die effect hebben op de oevers van watergangen moet bij voorkeur gewerkt worden in de periode 15 september tot 1 mei, dat wil zeggen buiten de kwetsbare periode van de periode van winterrust (BIJ12, 2017).

De kwetsbare periodes van de grote modderkruiper zijn de voortplantingsperiode en de winterrustperiode. Ook periodes waarin watergangen door droogte zonder water komen te staan, kunnen tot de kwetsbare periode van de grote modderkruiper worden gerekend. De kwetsbare periode van de voortplanting loopt van april tot en met augustus. De kwetsbare periode van de winterrust loopt van november tot en met maart. De meest gunstige periode voor het uitvoeren van activiteiten die invloed hebben op de gehele watergang is de periode van 15 september tot en 15 oktober, mits de luchttemperatuur tussen de nul en de 25 graden Celsius ligt (BIJ12, 2021).

3 Maatregelen

In dit hoofdstuk wordt per werkzaamheid nagegaan of er negatieve effecten op de beschermde poelkikker en grote modderkruiper te verwachten zijn. Mocht dit het geval zijn, dan wordt beschreven hoe er gehandeld moet worden om negatieve effecten te voorkomen.

3.1 Verbreden sloot

Het is mogelijk dat de poelkikker en de grote modderkruiper aanwezig zijn in het plangebied en hier ten tijde van de werkzaamheden gebruik van maakt. Tijdens het verbreden van de sloot is er een kans op verstoring of verwonding van de poelkikker en grote modderkruiper. Om dit te voorkomen dient hier op de volgende manier rekening mee gehouden te worden:

- Voorafgaand aan de werkzaamheden wordt een toolboxmeeting gehouden met een ecologisch deskundige en de uitvoerders, waarin de voorgeschreven werkwijze en de ecologische randvoorwaarden worden toegelicht aan de uitvoerders. Hierbij wordt aangegeven welke maatregelen moeten worden gevolgd, hoe te handelen bij het aantreffen van beschermde soorten en in welke situaties direct contact moet worden opgenomen met de ecologisch deskundige;
- Werk buiten de kwetsbare periode van de poelkikker en grote modderkruiper van half september t/m half oktober. De werkzaamheden worden enkel uitgevoerd bij temperaturen boven het vriespunt en ijsvrij water;
- De werkzaamheden worden overdag uitgevoerd, tussen zonsopgang en zonsondergang, om verstoring op fauna, zoals poelkikker, vleermuizen en kleine zoogdieren te voorkomen;
- Gebruik een vaste rijrichting en route;
- Vermijd onnodig lawaai en langdurige aanwezigheid van machines binnen het plangebied;
- Rijd op stapvoets tempo langs de sloot zodat eventueel aanwezige individuen de mogelijkheid hebben om te vluchten;
- Er wordt in één richting gewerkt van het dichte uiteinde van de sloot richting de open zijde van de sloot zodat individuen de mogelijkheid hebben zich verplaatsen;
- Indien het materieel rijdend wordt ingezet, loopt een persoon vóór de machine uit om de aanwezigheid van individuen van de poelkikker en overige soorten te controleren. Deze controle vindt tevens plaats in de oevers die worden afgegraven. Aangetroffen individuen worden veilig verplaatst volgens de voorgeschreven werkwijze;
- Roer alvorens het graven van de sloot met het te gebruiken materiaal (kraantje) door het water in de sloot zodat individuen alert zijn en de mogelijkheid hebben zich te verplaatsen;
- Leg het slootmateriaal langs de kant van de sloot en laat dit minimaal één dag liggen voordat het wordt verplaatst en/of afgevoerd, zodat eventuele aanwezige poelkikkers en overige amfibieën terug kunnen naar het water;
- Direct nadat het afgegraven slootmateriaal op de kant is gelegd, wordt het materiaal zorgvuldig gecontroleerd op aanwezige fauna om negatieve effecten op fauna in het kader van de zorgplicht te voorkomen. Het slootmateriaal dient hierbij

direct te worden nagelopen en aanwezige dieren moeten worden veiliggesteld en volgens de voorgeschreven werkwijze worden teruggeplaatst;

- Indien individuen worden aangetroffen, worden deze met behulp van een natte doek teruggeplaatst in een sloot die zowel in open verbinding staat met de sloot binnen het plangebied waar de werkzaamheden worden uitgevoerd als met open water. Individuen worden niet uitgezet in geïsoleerde sloten of sloten met dichte einden;
- Indien, buiten het planvoornemen om, de slootbodem wordt afgegraven, dan dient een ecologisch deskundige ter plaatse en ten tijde van het afgraven aanwezig te zijn;
- Het wordt geadviseerd om voorafgaand aan de uitvoering van de werkzaamheden de vegetatie binnen het werkgebied te maaien, om het overzicht binnen het werkgebied te vergroten en de kans op het signaleren van aanwezige individuen te verbeteren;
- De slootoever wordt met een kleine tot middelgrote kraan, voorzien van een gladde slotenbak (zonder tanden), afgegraven. Met het materieel wordt zoveel mogelijk vanaf één zijde van de sloot gewerkt.

4 Calamiteiten en bijzonderheden

Ondanks het nemen van maatregelen kan het voorkomen dat zich onverwachts een gebeurtenis of bijzonderheid voordoet, die leidt of had kunnen leiden tot een overtreding van de Omgevingswet Flora- en Fauna- activiteit. Een calamiteit betreft een onvoorziene gebeurtenis die direct actie vereist. Een voorbeeld hiervan is het aantreffen van beschermde soorten die niet uit de natuuronderzoeken naar voren zijn gekomen. Wanneer zich zo'n onverwachte gebeurtenis voordoet moet het werk worden stilgelegd en dit worden gemeld bij de opdrachtgever en de ecologisch begeleider. Dit om de juiste maatregelen te kunnen nemen en om soortgelijke gebeurtenissen in de toekomst te voorkomen. De ecologisch begeleider heeft dan een overleg met de opdrachtgever en bevoegd gezag, waarin bepaald wordt welke maatregelen genomen moeten worden om de bestaande situatie te verhelpen en herhaling in de toekomst te voorkomen.

5 Logboek

Om de zorgplicht tijdens de uitvoering van de werkzaamheden te waarborgen, wordt een logboek bijgehouden waarin alle relevante activiteiten, waarnemingen en genomen beschermingsmaatregelen worden geregistreerd.

Alle werkzaamheden die raakvlak hebben met (beschermde) soorten moeten gedurende de verstorende werkzaamheden in een logboek bijgehouden. In dit hoofdstuk wordt een invullijst aangeboden die door de uitvoerende medewerkers wordt ingevuld bij waarnemingen van (beschermde) dieren. De invullijst bevat velden voor datum, type werkzaamheden, waarnemingen van beschermde dieren, toegepaste beschermingsmaatregelen en eventuele aanpassingen van de werkwijze van het werkprotocol. Wanneer een ecologisch begeleider bij de werkzaamheden is betrokken, vult deze eveneens het logboek in ter bevestiging dat de werkzaamheden conform het ecologisch werkprotocol zijn uitgevoerd. Het correct en volledig invullen van het logboek is essentieel om de naleving van ecologische richtlijnen aan te tonen en eventuele aanpassingen in de uitvoering tijdig te signaleren.

Logboek

Algemeen		
Datum:	Temp (gem.): °C	Weertype:
Ecologisch begeleider/uitvoerder:		
Knelpunt:		
Soort werkzaamheden:		
Maatregelen uitgevoerd voor de soortgroepen:		
Waarnemingen*		
Beschermde soorten waarvoor het werkprotocol is opgesteld:		
Andere beschermde soorten*:		
Zijn overige soorten aangetroffen*:		
Overige meldingen/ ecologische vrijgave:		
Opdrachtgever		
Naam: Datum:		Paraaf:
Ecologisch begeleider		
Naam: Datum:		Paraaf:

** Invullen met: ja/nee, welke soort, bij vermoedelijk beschermde of onbekende soort(en) contact opnemen met de ecologische begeleider*

Verwijzingen

Witteveen groenprojecten en advies. (2026). **Quickscan ecologie Melkveehouderij Dol**. Projectnummer 26140. Datum: 27 juni 2026.

Kennisdocument Grote Modderkruiper – BIJ12. (2021). BIJ12. https://www.bij12.nl/kennisdocumenten/kennisdocument-grote-modderkruiper/

Kennisdocument Poelkikker - BIJ12. (2017). BIJ12. https://www.bij12.nl/kennisdocumenten/kennisdocument-poelkikker/

Bijlage I Omgevingswet onderdeel flora en fauna activiteit

Omgevingswet activiteit flora en fauna

Tot 2024 was de bescherming van de Nederlandse natuur geregeld in de Wet natuurbescherming (Wnb). De Wet natuurbescherming regelde de bescherming van Natura 2000-gebieden (paragraaf 2 Wnb), soorten (paragraaf 3 Wnb) en houtopstanden (paragraaf 4 Wnb). Per 1 januari 2024 is de Wet natuurbescherming opgegaan in de nieuwe Omgevingswet (Ow). De Omgevingswet voegt 26 oude wetten die gaan over de fysieke leefomgeving samen tot één wet (Rijksoverheid 2024).

De Omgevingswet bevat algemene regels over de fysieke leefomgeving. De bescherming van de Nederlandse natuur is nader uitgewerkt in een Algemene maatregel van Bestuur (AmvB), te weten het "Besluit activiteiten leefomgeving"(Bal). In de navolgende paragrafen wordt een uitwerking gegeven van het Bal voor soortbescherming (paragraaf 2.1), gebiedsbescherming (paragraaf 2.2 en paragraaf 2.3) en houtopstanden (paragraaf 2.4). Voor soortenbescherming en gebiedsbescherming is in de omgevingswet een specifieke zorgplicht opgenomen. Deze is nader uitgewerkt in paragraaf 2.5.

Soortenbescherming

Tot 2024 was het onderdeel 'soortenbescherming' geregeld in artikel 3.1 (Vogelrichtlijn), artikel 3.5 (habitatrichtlijn) en artikel 3.10 (beschermingsregime andere soorten) van de Wnb. Vanaf 2024 vallen de *verbodsbepalingen* uit deze artikelen onder artikel 5.1, tweede lid, onderdeel g 'flora- en fauna-activiteit' van de Omgevingswet (Ow).

Verbodsbepalingen

Onder de Omgevingswet (artikel 5.1 lid 2g) geldt dat het verboden is om zonder een omgevingsvergunning een flora- en fauna-activiteit te verrichten. Dit verbod geldt voor beschermde soorten die zijn aangewezen in het kader van de Vogelrichtlijn (artikel 11.37 lid 1 Bal), Habitatrichtlijn (artikel 11.46 lid 1 Bal) en andere beschermde soorten (artikel 11.54 lid 1 Bal):

Tabel 3.1: Op hoofdlijn verboden per beschermingsregime.

Soorten	Artikel Bal	Verboden
Vogelrichtlijn	11.37, lid 1	a) Het opzettelijk doden of vangen van in het wild levende vogels; b) Het opzettelijk vernielen of beschadigen van nesten, rustplaatsen en eieren van vogels of het opzettelijk wegenemen van nesten; c) Het rapen en onder zich hebben van eieren van vogels; d) Het opzettelijk storen van vogels (indien van wezenlijke invloed op de staat van instandhouding).
Habitatrichtlijn soorten uit bijlage I en II van de Bern conventie en bijlage I van de Bonn conventie	11.46, lid 1	a). Opzettelijk doden/vangen b) Opzettelijk verstoren c). Eieren te rapen of vernielen d). Beschadigen of vernielen van rust- en voortplantingsplaatsen e). Opzettelijk plukken, verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van planten
	11.54, lid1	a) Opzettelijk doden/vangen van in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen en ongewervelden (vernoemd in bijlage IX van de wet onderdeel A)

Andere beschermde soorten		b) Opzettelijk beschadigen of vernielen vaste voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen en ongewervelden van de soorten, genoemd in bijlage IX, onder A; c) Opzettelijk plukken, verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van vaatplanten, genoemd in bijlage IX, onder B.

Binnen de categorie 'andere beschermde soorten' hebben provincies de bevoegdheid om eigen beleid te voeren in de eigen provinciale omgevingsverordening.

Specifieke zorgplicht

Naast de algemene zorgplicht (artikel 1.6 Ow) waarin wordt gesteld dat *eenieder voldoende zorg in acht neemt voor de fysieke leefomgeving,* is in de Omgevingswet een specifieke zorgplicht opgenomen voor gebiedsbescherming (11.6 lid 1 Bal) en soortbescherming (artikel 11.27 lid 1 Bal).

Hierin wordt gesteld dat degene die een Natura2000-activiteit, activiteit in een bijzonder nationaal natuurgebied, flora- en fauna activiteit of een activiteit verricht en weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat die activiteit nadelige gevolgen kan hebben, verplicht is:

- alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van diegene kunnen worden gevraagd om die gevolgen te voorkomen;
- voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen: die gevolgen zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken; en
- als die gevolgen onvoldoende kunnen worden beperkt: die activiteit achterwege te laten voor zover dat redelijkerwijs kan worden gevraagd.

<u>Specifieke zorgplicht flora- en fauna activiteiten (artikel 11.27 lid 2 Bal)</u>

Voor flora- en fauna-activiteiten houdt de hierboven genoemde plicht in ieder geval in dat:

- voorafgaand aan het verrichten van de activiteit moet worden nagegaan of er aanwijzingen zijn van de aanwezigheid van soorten horende bij de Europese Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn en andere (Nederlandse) beschermde- en rode lijst-soorten op de locatie waar de activiteit wordt verricht of in de directe nabijheid van die locatie;
- nagaan moet worden of er nadelige gevolgen zijn voor deze soorten, hun nesten, hun foerageerplaatsen, hun voortplantingsplaatsen, hun rustplaatsen en hun eieren, of voor planten van die soorten.

Als die gevolgen niet kunnen worden uitgesloten:

- moet worden nagegaan welke gevolgen de activiteit kan hebben voor dieren van die soorten, hun nesten, hun foerageerplaatsen, hun voortplantingsplaatsen, hun rustplaatsen en hun eieren, of voor planten van die soorten;
- worden alle passende preventieve maatregelen getroffen om die nadelige gevolgen te voorkomen;
- wordt tijdens en na het verrichten van de activiteit nagegaan of de getroffen maatregelen de beoogde effecten hebben; en

- wordt het verrichten van de activiteit gestaakt als de nadelige gevolgen toch niet worden voorkomen of, als staken van de activiteit redelijkerwijs niet meer mogelijk is, worden passende herstelmaatregelen getroffen.

Specifieke zorgplicht Natura 2000-activiteiten (artikel 1.16 lid 2 Bal)

Voor Natura 2000-activiteiten houdt voornoemde plicht in ieder geval in dat:

- voorafgaand aan het verrichten van activiteiten in, of in de directe nabijheid van, een Natura 2000-gebied of een bijzonder nationaal natuurgebied kennis wordt genomen van de informatie in het aanwijzingsbesluit van het gebied over de leefgebieden van vogelsoorten, natuurlijke habitats van soorten waarvoor het gebied is aangewezen en de daarvoor geldende instandhoudingsdoelstellingen;
- wordt nagegaan of op voorhand op grond van objectieve gegevens verslechterende of significant verstorende gevolgen kunnen worden uitgesloten.

Als die gevolgen niet kunnen worden uitgesloten:

- wordt nagegaan welke gevolgen de activiteit kan hebben voor de leefgebieden, natuurlijke habitats en habitats van soorten, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen;
- worden alle passende preventieve maatregelen getroffen om verslechterende of significant verstorende gevolgen, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen, voor het betrokken gebied te voorkomen;
- wordt tijdens en na het verrichten van de activiteit nagegaan of de getroffen maatregelen de beoogde effecten hebben; en
- wordt het verrichten van de activiteit gestaakt als zich, ondanks de getroffen maatregelen, verslechterende of significant verstorende gevolgen voordoen voor de leefgebieden, natuurlijke habitats of habitats van soorten waarvoor het gebied is aangewezen; of
- als staken van de activiteit redelijkerwijs niet meer mogelijk is, worden passende herstelmaatregelen getroffen.

Legenda toegepaste uitzonderingsgrondslagen

In dit document zijn gegevens definitief geanonimiseerd op grond van:

Wet	Artikel	Omschrijving	Pagina's
Wet open overheid	Art. 5.1 lid 2 sub e	De eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer	1, 2, 4, 5, 9